

Information til hjemmesygeplejersken om transplantatpleje

Om hudtransplantatet

Hudtransplantat er nødvendigt, hvor primær suturering ikke kan opnås. Der er 2 former for transplantat: delhuds- og fuldhuds-transplantat. Fuldhuds-transplantater bliver fortrinsvis brugt til ansigtsdefekter.

Transplantatet høstes det sted på kroppen, der i farve og struktur ligner det oprindelige væv mest muligt. Oftest er det høstet fra låret, men kan også være fra fx claviklen eller foran/bag øret. På operationsstuen er der over den nye hud lagt flere lag vaselinegaze og steril svamp, som enten er sutureret eller clipset fast (bolusforbinding). Over bolusforbindingen lægges eventuelt absorberende forbinding, såsom gaze eller blå pude og elastikforbinding.

Om donorstedet

Donorstedet er det sted, hvorfra huden høstes. Hvis det er fra låret anvendes der **Biatain Ibu**, som er en ikke-klæbende skumplade. Den er helt dækket af **Hydrofilm**. Det er vigtigt, at skumpladen går minimum 1 ½ cm ud over sårkanten. Hydrofilm, som er den eneste film på markedet med rette åndbarhed, skal dække pladen og gå yderligere 3-5 cm ud på den intakte hud. Yderst vil der være en Tubifast (elastikforbinding), denne hjælper med at komprimere pladen ned mod sårfladen og dermed mindske blødning. Hvis donorstedet er taget andre steder fra, vil huden være direkte syet sammen og efterlade en cicatrise. Dette område skal ikke plejes på samme vis som låret.

SÅDAN PLEJER DU TRANSPLANTATET

Det er vigtigt at pleje transplantat og donorsted for at:

- undgå, at huden sprækker
- undgå infektion
- bevare hudens elasticitet
- tilføre fedt og fugt.

Pleje af transplantatet

Bolusforbindingen fjernes på afdelingen på 5.-7.-dagen. Yderforbindingen kan dog skiftes efter behov forinden.

Transplantatet skal herefter tilses 1 gang dagligt:

- Soigné forsigtigt ved at fjerne sårskorper og trimme kanterne for overskydende hud.
- Smør efterfølgende med et tyndt lag **Decubal creme 38%** på de tørre områder.
- Transplantatet tåler brusebad, når det skønnes stabilt.

Transplantatet skal smøres dagligt i 1 år. Herefter kan patienten smøre det 1-2 gange om ugen.

Transplantatet bør have mindst mulig eller ingen forbinding på, da det er vigtigt, at det lufttørres. Transplantatet kan beskyttes med et tyndt lag gaze.

Karbad, svømmehal og havbad bør vente, indtil transplantatet er fuldt ophelet – dog minimum 3 uger af hensyn til infektionsrisiko.

Personalet på Plastikkirurgisk Afdeling vil vejlede patienten i forhold til arbejde, motion og daglige gøremål.

Pleje af donorstedet (låret)

Donorforbinding lades urørt i 10 dage. Den bør kun skiftes, hvis den lækker i kanten eller er helt gennemblødt. Er filmen ved at løsne sig, må der gerne forstærkes med Opsite i kanterne.

Forbindingen er vandtæt og tåler skånsomt brusebad. Efter 10 dage løsnes forbindingen forsigtigt – den kan eventuelt bruges af. Er donorstedet fuld ophelet, skal det ligeledes smøres med Decubal efter samme procedure som transplantatet. Et tyndt lag gaze kan i starten beskytte området mod friktion fra tøj. Er der rå områder, kan der med fordel anvendes vaselinegaze indtil fuld ophealing.

Specialpleje

Der kan forekomme defekter i transplantatet.

Afhængig af årsagen vil der være flere muligheder for behandling. Ved blottet knogle, sene eller brusk, skal der altid vælges **Levertransalve 25%**, da disse ikke må udtørre. Ovenpå dækkes med et lille stykke vaselinegaze og eventuelt en tynd gaze. I forbindelse med andre større defekter kan Aquacel også være en mulighed. Vær opmærksom på, at levertransalve i nogle tilfælde kan få sårområdet til at hypergranulere. Er dette tilfældet, kan der anvendes en hydrocortison-salve, eller områderne kan klippes af. Hydrocortison-salve skal lægeordineres.

Mindre defekter rundt i sårkanten og små, rå overfladiske områder vil hele efter nogen tid. Fibrin og nekrose bør fjernes fra transplantatet med pincet og saks.

Hvis der opstår overfladisk infektion eller pseudomonas i defekterne, kan sårkontaktlag med sølv anvendes. Tag ellers kontakt til egen læge eller Plastikkirurgisk Afdeling.

OBS: Ved transplantat tæt på knogle eller sene er det yderst vigtigt at være opmærksom på begyndende nekrose. Knogle eller sene må under ingen omstændigheder udtørre, og der skal tages kontakt til afdelingen, hvis det sker. Levertransalve 25 % kan med fordel anvendes, inden der lægges behandlingsplan på afdelingen.

Transplantat på ben

Ved transplantat på ben er det vigtigt at bruge kompressionsforbinding, indtil transplantatet er fuldt ophelet. Dette er for at forebygge hævet ben og rand-ødemer og dermed styrke sårhelingen.

I dagene efter operationen bør benet aflastes mest muligt – patienten skal sidde med benet opad så ofte som muligt. Kompressionsforbindingen i form af kortstrækbånd skal omlægges dagligt, men må gerne tages af til natten.

Varighed af pleje

Tidshorisonten for plejen af transplantat og donorsted ved hjælp af hjemmesygeplejerske er meget varieret. Det anbefales, at patienten modtager hjælp, indtil transplantat og donorsted er fuldt ophelet. Herefter

kan der laves individuelle aftaler med den enkelte patient, og patienten kan oplæres i selv at smøre huden. Dette er selvfølgelig også afhængigt af samspillet med patienten, størrelsen og placeringen af transplantatet og donorstedet.

Solråd

Både transplantatet og donorstedet vil være særligt sart, især det første års tid, og der kan ikke tilrådes direkte solbadning på områderne. Der er risiko for solskoldning, udtørring og permanent misfarvning.

Områderne bør dækkes med tøj og solcreme med høj faktor – minimum faktor 30. Er transplantatet placeret i ansigtet, anbefales også brug af hat med stor skygge.

Ophold i stærk sol i middagstimerne frarådes.

Kropsopfattelse

Et transplantat kan i større eller mindre grad påvirke kropsopfattelsen afhængig af, hvor på kroppen det sidder, og hvilken situation der er gået forud for operationen. Det kan være en stor hjælp at skabe åbenhed og dialog med patienten om dette.

KONTAKT OG MERE VIDEN

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte os.

Kontakt

Plastikkirurgisk Afdeling

Afdelingssekretær

Tlf. 97 66 10 84

Vi træffes bedst:

Mandag – fredag 8.00 – 12.00